किं भागधेयमभिजनिष्य इति। ऋतून्त्संवत्सरम्। प्रजाः पशून्। इमाँल्लोकानित्यब्रुवन्। तं वै माऽऽत्या प्रजनयतेत्यब्रवीत् [४]। तं चतुर्होत्रा प्राजनयन्" इति। प्रजापतिर्देवानसुरांश्च सृष्ट्वा देवस्वामिनमिन्द्रं नासृजत। अपिशब्दादसुरस्वामिनमपि नासृजत। इन्द्रसृष्ट्यर्थं देवैः प्रार्थितः सृष्टिसाधनं तप उपदिदेश। ततो देवास्तपस्तप्त्वा स्वहृदय एवावस्थितमिन्द्रं दृष्ट्वा जायस्वेति प्रार्थितवन्तः। इन्द्रश्च भागधेयमाकाङ्क्षन् ऋत्वादिलोकपर्य्यन्तं जगत् स्वभोग्यत्वेन देवेभ्यो लब्ध्वा स्वोत्पादनहेतुमाऽऽहुतिमुपदिदेश। ते च देवाश्चतुर्होत्रा हुत्वा तमिन्द्रमजनयन्॥

इन्द्राणीं विधत्ते। "यः कामयेत वीरो म आजायेतेति। स चतुर्होतारं जुहुयात्। प्रजापतिर्वै चतुर्होता। प्रजापतिरेव भूत्वा प्रजायते। जजन*दिन्द्रमिन्द्रियाय स्वाहेति ग्रहेण जुहोति। आस्य वीरो जायते। वीरꣳ हि देवा एतयाऽऽहुत्या प्राजनयन्" इति। वीरो लौकिकवैदिककर्म्मसु शूरः पुत्रः पृथिवी होतेत्यादिबृहस्पतिरुपवक्तेत्यन्तश्चतुर्होता, उपरितन इन्द्रियाय स्वाहेत्यन्तो ग्रहभागः, तेन सर्व्वेणापि चतुर्होतारं जुहुयादिति होमो विहितः। जजनदिन्द्रमित्यादिग्रहभागान्त एकहोम इत्येकः पक्षः। होत्रभागेन ग्रहभागेन चाहुतिद्वयं वाक्याभ्यां विधीयत इत्यपरः पक्षः। तदुभयं सूत्रकार आह। यः कामयेत वीरो जायेतेति। स चतुर्होतारं जुहुयाच्चतुर्गृहीतेनाज्येनार्द्धं वा पूर्व्वेण ग्रहेणार्द्धमुत्तरेणेति॥

---

* प्रजनदिति मुद्रितब्राह्मणपुस्तकपाठः।